

СИЛАБУС КУРСУ
«Супервізорська практика»
 другого (магістерського) рівня вищої освіти
 для студентів спеціальності «053 Психологія» (ОПП «Практична психологія», ОНП
 «Експериментальна практична психологія»)
 педагогічного факультету

Назва курсу	Супервізорська практика
Адреса викладання курсу	Київ, вул. Олександра Кониського 8 / 14, 10 поверх , аудиторія 10-8 Понеділок 14.00
Контактна інформація щодо викладача	Євтушенко Ірина Володимирівна i.v.yevtushenko@npu.edu.ua
Консультації з курсу відбуваються	Щочетверга з 11.00 до 13.00
Сторінка курсу	
Передумови зарахування на курс	Вивчення даної дисципліни неможливе без професійних знань і умінь, набутих при опануванні курсів: «Психологія особистості», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції», «Основи психотерапії»
Мета та завдання курсу	<p style="text-align: center;">Мета викладання дисципліни:</p> <p>Дисципліна «Супервізорська практика» займає особливе місце у підготовці психологів-практиків, є обов'язковим етапом фахового становлення у практичній психології.</p> <p>Мета передбачає реалізацію таких завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ознайомити з визначенням та основними характеристиками супервізорської практики. 2. Навчити практично застосовувати знання супервізії. 3. Означити опорні точки супервізорського процесу. 4. Показати фокуси супервізії активних методів соціально-психологічного пізнання. 5. Вивчити можливості супервізії у процесі аналізу психомалюнків, предметної моделі, психодрами, комплексу тематичних психомалюнків. 6. Означити відмінності супервізії активних методів соціально-психологічного пізнання, що використовуються у психодинамічному напрямку практичної психології від подібних за формою методів, що базуються на інших теоретичних підходах.
Міждисциплінарні зв'язки	Зміст курсу тісно пов'язаний із такими дисциплінами: «Психологія особистості», «Психологічне консультування», «Основи психокорекції», «Основи психотерапії», «Психологія професійних деструкцій»
Інформація про курс (про що йде мова)	Курс «Супервізорська практика» складається з трьох модулів. У змісті першого модуля «Сучасні уявлення про супервізію» висвітлюються теоретичні засади побудови курсу. Подано робоче визначення супервізії, принципи, моделі супервізорської практики, характерні ролі супервізора, загальна характеристика супервізорських відносин. Другий модуль «Супервізорські стилі. Форми супервізії» включає особливості активного соціально-психологічного пізнання: принципи функціонування; групові процеси – позитивна дезінтеграція та вторинна інтеграція, особливості пізнання несвідомої сфери психіки. Несвідомі

	<p>передумови особистісної проблеми суб'єкта. Особливості та функції психологічних захистів суб'єкта. Індивідуальна супервізія. Групова супервізія. Колегіальна супервізія.</p> <p>Третій модуль «Професійний розвиток супервізора. Супервізія в АСПП» включає Рівні професійного розвитку. Оцінку професійної компетентності супервізора. Стандарти супервізії. Методологічні засади супервізії у АСПП. Особливості супервізії окремих методик АСПП. Дидактичні аспекти супервізії.</p>
Чому це актуально, цікаво чи важливо?	<p>Супервізорська практика передбачає зв'язок зі сферою психотерапії і тлумачиться супервізія як консультування психотерапевта (супервізованого) більш досвідченим фахівцем (супервізором) безпосередньо у процесі практичної роботи.</p> <p>У цілому відзначається спрямованість супервізії на поліпшення професійного аспекту підготовки майбутніх психологів із метою захисту інтересів клієнта. Огляд останніх наукових розвідок із проблеми супервізії засвідчує, що дослідники розглядають супервізорство як специфічний метод навчання психологів-початківців; як альтернативу особистісному аналізу; як засіб підвищення фахової майстерності і кваліфікації досвідчених фахівців; як засіб упередження професійного вигорання.</p>
Місце навчальної дисципліни в системі професійної підготовки фахівця	<p>Навчальна дисципліна «Супервізорська практика» є вибірковою, вона – складова циклу професійної підготовки магістрів.</p>
На які питання відповідь курсу і його головний аргумент?	<p>У процесі вивчення курсу майбутній фахівець вивчає закономірності, етапи розвитку групи, співвідношення між свідомим та несвідомим в діяльності людини, характеристику різновидів психологічних захистів, феномен трансферу та особливості його врахування в груповій взаємодії, поняття особистісної деструкції суб'єкта Також навчаються визначати особистісну проблематику учасників, самостійно оцінювати власні якості на основі інформації одержаної в процесі роботи групи АСПП, здійснювати самопізнання, моделювати різні ситуації й випробовувати нові форми поведінки, досліджувати усталені особистісні характеристики індивіда, які впливають на стосунки у професійній та побутовій сфері, центруватися на позитивному потенціалі особистості, ставити запитання, надавати підтримку, встановлювати взаємний зв'язок, обробляти одержаний досвід.</p>
Очікувані результати навчання	<p>Компетентності:</p> <p>ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.</p> <p>СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.</p> <p>СК11. Здатність будувати різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігromodelювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології, технології розвитку аутокомпетентності.</p> <p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.</p>

	<p>ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.</p> <p>ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.</p> <p>ПР14. Здатність будувати (розробляти) різноманітні технології розвивальних впливів на особистісно-професійний розвиток людини: технології ігровделювання, технології психоконсультування, психокорекційні технології.</p>
Методи навчання	<p>Пояснювально-ілюстративні, інтерактивні: мікрвикладання, інверсії, емпатії, інциденту, конкретної професійної ситуації</p> <p>Рольовий тренінг.</p> <p>Розв'язування психологічних завдань.</p>
Перелік основних практичних завдань	<p>Модуль 1. «Сучасні уявлення про супервізію»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити особливості супервізорської практики: цілі, задачі, сутність. 2. Визначити рольової позиції супервізора. 3. Вправа “Самопрезентація”, аналіз виконання та проведення вправи. 4. Рольова гра “Я - супервізор”. Аналіз особливостей поведінки кожного учасника, аналіз відчуттів, переживань під час виконання вправи, та після проведення. 5. Методика “Плями Роршаха”, обговорення особливостей використання та діагностичної спроможності. <p>Модуль 2. «Супервізорські стилі. Форми супервізії»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота з методикою ТАТ (тематичний апперцептивний тест) з подальшим аналізом. 2. Психодраматична вправа “Моя друге “Я” ” з подальшим аналізом. 3. Вправа на релаксацію (використання музикотерапії). 4. Провести групову дискусію на запропоновану тему. Проаналізувати хід дискусії, особливості поведінки членів групи під час дискусії. 5. Вправа “Колаж на тему” 6. Намалювати та проаналізувати психомалюнок “Я в групі” Зробити записи спостереження в щоденники спостережень <p>Модуль «Професійний розвиток супервізора. Супервізія в АСПП»</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Назвати характеристики професійних якостей супервізора. 2. Назвати параметри аналізу емпіричного матеріалу, що можна отримати завдяки спостереженню 3. Провести рольову гру за певною ситуацією, проаналізувати дані. 4. Декільком членам групи представити особистісну проблему. Іншим членам групи – назвати основні аспекти дослідження, що доречні у даній ситуації. Після цього провести обговорення фрагменту роботи. 5. Зробити записи спостережень в щоденники спостережень (1-2 студентам зачитати та обговорити). 6. Прослухавши проблемну ситуацію (її представляє хтось з групи), запропонувати відповідні невербальні вправи як психодіагностичні, так і психокорекційні. Обговорити групою доцільність їх використання. Провести вправи які виявилися доцільними, проаналізувати, поділитися враженнями
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глузман О. В. Агресія та її глибинно-психологічні джерела. К.: Освіта України, 2006. 256 с. 2. Дметерко Н. В. Взаємозв'язок мислення суб'єкта з його несвідомою сферою // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія: зб. статей. Ялта: РВВ РВУЗ КГУ, 2006. Вип. 9. Ч. 2. С. 222 – 229.

3. Коломінський Н. Л. Методологічні засади професійної підготовки практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 12 – 13.
  4. Концептуальні засади і методика глибинної психокорекції: Підготовка психолога-практика: Навч. посіб. / Т. С. Яценко, Б. Б. Іваненко, С. М. Аврамченко, І. В. Євтушенко, І. М. Сергієнко, І. В. Калашник, Т. В. Богдан. К.: Вища школа, 2008. 342 с.
  5. Панок В. Г. Основні напрями професійного становлення особистості практичного психолога у вищій школі // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 14 – 17.
  6. Усатенко О. М. Особливості становлення супервізорства в психологічній практиці // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. № 14 (38). С. 164 – 167.
  7. Усатенко О. М. Специфіка супервізійної практики в контексті підготовки психологів-практиків // Актуальні проблеми психології: зб. наук. праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. К., 2007. Т. X. Ч. 1. С. 285 – 289.
  8. Усатенко О. М. Супервізорство в контексті психодинамічної теорії // Проблеми сучасної педагогічної освіти. Серія: Педагогіка і психологія. Ялта: РВВ РВНЗ КГУ, 2009. Вип. 1. Ч.2. С. 184 – 192.
  9. Усатенко О. М. Супервізорство як засіб підвищення професіоналізму психолога-практика // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. № 19 (43). С. 196 – 203.
  10. Усатенко О. М. Перенесення та контрперенесення в контексті дослідження феномену супервізійної практики // Гуманітарні науки. Ялта: РВВ КГУ, 2006. № 2 (12). С. 40 – 45.
  11. Усатенко О. М. Супервізорство як засіб професійної адаптації психолога-практика // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. № 24 (48). С. 163 – 168.
  12. Усатенко О. М. Форми супервізійної практики // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. № 8 (32). С. 107 – 111.
  13. Шевченко Н. Ф. Становлення професійної свідомості практичних психологів у процесі фахової підготовки: монографія. К.: Міленіум, 2005. 298 с.
  14. Яценко Т. С. Глибинна психокорекція та упередження психічного вигорання: в 3-х ч. К.: Главник, 2008. Ч.2. 192 с.
  15. Яценко Т. С. Основи глибинної психокорекції: феноменологія, теорія і практика: навч. посіб.. К.: Вища шк., 2006. 382 с.
  16. Яценко Т. С. Теорія і практика групової психокорекції: активне соціально-психологічне навчання: навч. посіб.. К.: Вища шк., 2004. 679 с.
- Допоміжна:**
17. Іваненко Б. Б. Феномен “психічних захистів” в контексті особистісної корекції майбутнього психолога-практика // Психологія: зб. наук. пр. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2003. Вип. 21. С. 235 – 241.
  18. Титаренко Т. М. Життєві домагання і професійне становлення особистості практичного психолога // Практична психологія та соціальна робота. 2003. № 4. С. 21 – 23.

	<p>19. Яценко Т. С. Глибинна психологія: діагностика та корекція тенденції до психологічної смерті: навч. посіб. Ялта: РВВ КГУ, 2009. 204 с.</p> <p>20. Яценко Т. С. Малюнок у психокорекційній роботі психолога-практика (на матеріалі психоаналізу комплексу тематичних малюнків). Черкаси: Брама, 2003. 216 с.</p> <p>21. Яценко Т. С. Новий підхід до пізнання психічного в його внутрішній динаміці // Актуальні проблеми сучасної української психології: наукові записки Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. С. Д. Максименка. К., Нора-Друк, 2003. Вип. 23. С. 419 – 433.</p> <p>22. Яценко Т. С. Особливості застосування малюнкових методик у роботі групи АСПН та у практиці онтопсихологічного дослідження: контури порівняльного аналізу // Психологія і суспільство. 2005. № 4 (22). – С. 131 – 135.</p>																							
<p>Політика курсу</p>	<p>Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.</p>																							
<p>Політика оцінювання</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="395 1223 743 1361">Вид діяльності</th> <th data-bbox="759 1223 986 1361">Максимальна кількість балів за одиницю</th> <th data-bbox="994 1223 1289 1361">Кількість одиниць до розрахунку</th> <th data-bbox="1297 1223 1449 1361">Всього</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="395 1373 743 1585">Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)</td> <td data-bbox="759 1373 986 1585">5</td> <td data-bbox="994 1373 1289 1585">8</td> <td data-bbox="1297 1373 1449 1585">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="395 1597 743 1630">ІНДЗ</td> <td data-bbox="759 1597 986 1630">15</td> <td data-bbox="994 1597 1289 1630">2</td> <td data-bbox="1297 1597 1449 1630">30</td> </tr> <tr> <td data-bbox="395 1641 743 1709">Модульна контрольна робота</td> <td data-bbox="759 1641 986 1709">10</td> <td data-bbox="994 1641 1289 1709">3</td> <td data-bbox="1297 1641 1449 1709">30</td> </tr> <tr> <td colspan="4" data-bbox="395 1720 1449 1724" style="text-align: center;">максимальна кількість балів 100 (залік)</td> </tr> </tbody> </table>	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього	Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	8	40	ІНДЗ	15	2	30	Модульна контрольна робота	10	3	30	максимальна кількість балів 100 (залік)						
Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього																					
Робота на семінарському (практичному) занятті (в тому числі доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	5	8	40																					
ІНДЗ	15	2	30																					
Модульна контрольна робота	10	3	30																					
максимальна кількість балів 100 (залік)																								